

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio III. Ad quam magiæ speciem pertineat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

QVÆSTIO III.

Ad quam magia speciem pertinet?

Equè expeditum est respondere huic quæstioni. Si alchymicus effectus verus non est, quia falsum est aut apparens dūtaxat aurum: pertinet ad magiam præstigiaticam, si verus est effectus, tunc aut fit ope demonu, & pertinet ad Dæmoniacam: verum effectum voco, quando aurum verum quis consequitur: hoc autem potest fieri dupliciter, vel vera transmutatione, vel suppositione: quando hoc facit dæmon, potest etiam reduci hoc factum, ad præstigiaticam: quando illud, non nisi, vt dixi, ad dæmoniacam. Si verò verum aurum, sine ope demonu homo extrahit pyrotechnia sua, tunc alchimia pertinet, & eundem se & propriè, ad Magiam naturalem: per accidens ad artificiosam. Nam, qui a ad supernaturalem referunt, propter cælorum influxus: illi meo iudicio falluntur: nihil enim hic cernitur; vt ostentum, quod naturæ vires excedat. Naturalis ergo alchimia exempla, iam nonnulla proposui. b Dæmoniaca refert vnum auctor dæmonomania: c se ex Guilhelmo Constantino, famoso alchimico, audiuisse socios ipsius, cum per diu stantibus, spes speciei sue auri ostenderetur nulla, consilium à Diabolo petiisse, ritene operarentur, & optatum finem contingerent: an in aliquo peccatum ab ipsis esset, quod metallum arceret expetitur. Diabolum (vt solet) latebrosū dedisse responsum: quàm breuè, tam ambiguum: *Laborate, laborate.* hoc illos pro secunda pollicitatione arreptum mirè animasse: ergo perrexisse in flando, & fornaculis continuandis, idque adeò strenuè, vt in nihilum cuncta re-

Arogo
lius &
Svinger.

sup. q. 1.
ect. vlt.
lib. 3. c.

A degerint: parati nihilominus pergere, & ad imum cunctam rem decoquere, & pro philosophico lapide bona cuncta dilapidare: nisi misertus dementiae Constantinus suggestisset, morem hunc esse demonis vt decipiat amphibologia significati: cum laborare iussit, hoc voluisse desisterent ab irrito conatu, & ad honestum opificium aliquod se transferrent, in quo certius operæ pretium cerneretur, sic ille. Sed alij paulò aliter narrant, idque se ex ore Natalis, qui Constantini socius fuit, accepisse, bonâ fide, scribūt: hos operarios auri auidos familiarem paredrum sub specie vnus nymphæ exciuisse, & sacro carmine lapidis confectione ab eo postulasse, dæmonem iussisse, vti ex lex metalli (vt dicunt) anisatis, hoc est æquali proportionē, & hydrargyri certâ mole mixtis, malagma componerent, cum itaq; hoc igni imposuissent, ecce tibi, fraudis minister, catus ille Mercurius, more grandinis cum tonitru metalla huc illuc disijcit, & spem simul eorum: cachinnante lusus cacodæmone. Illi abacti à chrysollo, nō à furore: rursus magistellum adeunt, expostulant primū de iniuria: deinceps supplices fiunt, & vt nunc saltem, meliore fide, quid agendum doceat, pergunt obseruare, demū ille nihil aliud retulit quàm, *strenuè laborate.*

B

C

D

E

Deceptorij effectus duæ Historiæ occurrunt, prior præstigatorius Diabolicus: posterior ad deceptorios & emunctorios per humanam calliditatem pertinet.

Priorem sic narrat Cedrenus: *Quidam ex eorum numero, qui Chemicam artem profuerunt, callidis hominum oculos impostura præstringere, argentarius alijq; obtulit manus pedesq; staturarum, & alia aurea, dicens se thesaurum reperisse: multosq; uâ deceptos ad paupertatem redegit.*

Fama vulgata captus, & ad Anastasium perductus, frenum equi ex solido auro constatū ac margaritis onsertum obtulit. Sed Imperator, freno accepto: Ut omnes, inquit, felleris, me profectō non decipies: *Stattimq; hominem, in castellum quoddam relegauit, in quo tandem periit.*] nimirū hęc aurea, nihil erant nisi permagiam omnia facta oculorū ludibria. Posteriorē describit Ieremias Mederus, in *Acroamat.* Chymistas duos societate in itā pacto firmasse, vt alter Chrysopece certissimam artem se tenere profiteretur, alter rhizotomum ageret, seu agyrtam empyricum, & inter cetera scobem auri atro infectam colore, pro lunariæ puluere, venderet. Ernestus Badensis Marchio mirē deditus erat pyrotechniæ, hunc ergo prior ille adit, & circumuenit, aureos montes pollicitus, & atria diuitis Cræsi, parantur omnia, & iam ille, cetera bellē, inquit: vnum dumtaxat opus, *Resch* vocant (Hebræa voce) huius pulueres faciles inuentu, apud quemuis pharmacopæum, vel rhizotomum. Marchio puerum mittit: commodū in palatij aditu ille alter merces suas exposuerat: & vt solent hoc genus, nihil sibi deesse Stentorea voce prædicabat, adit eum Principis puer. Ille *Resch* expromit de pixidula fumosa, & pro solido appendit, & qua quid foret obuium ac concultatum, addit superpondium. Puer Domino refert. In postor eum puluerem inspergit hydrargyro, & aurum verum producit, sed quod liquatum ex puluere, fit examen, verum aurum deprehenditur Marchioni res mirē grata, & ipse in magistrum beneficus ac gratus probe donatum dimittit. Chrysopece iam pergit vrgeret: feliciter, quamdiu *Resch* durauit: vbi eius residuum parū fuit: vndique conquiri iussit auriprolificā hanc materiam. Negabant omnes se,

A quis puluis, *Resch* diceretur, audisse vel didicisse vñquam, itaq; Marchio quod superaret igne solūm liquat, & auri scobem, imposturamque simul deprehendit.] æquē lepidum est quod narrat probe compertum Gomes à Medis lib. 2. de sale, his verbis: *Si quidem superioribus annis dum agerem Lutetia aderat vnā etiā studiosus quidam, quisquis ille fuerit, satis mihi notus, iamque conuersus ætatis, homo, atque in omni re, & scientia doctissimus, experientissimq;, sed qui ingenio esset ad fingendum acriore: ad persuadendum verò quā par fuit subtiliore.* Et qui varijs, tametsi negotijs implicitus Chymica tamen arte, quam occulte exercebat, mirē delectaretur. Is puero Francisco Gallorum Regi familiaris valde gratus atque in oculis erat: ac, quo tempore diuturnum illud & exitiale bellum apud Belgas, anno 1542. ab eodem Francisco commotum, à Carolo quinto Cesare confirmatus vigeat: è Gallia ille in Belgas profectus est, atque Hispanum se simulans idiomate confusus, Louanium primo, quò ipse paulo antea eiusdem causa belli è Lutetia pulsus me receperam: deinde Antuerpian se contulit, vbi domunculam conduxit, in eaque fornacem cum reliquis instrumentis Chymicis secreto construxit: iamque conuocatus amicis, atque imprimis quatuor ditissimis sibi notis Hispanis mercatoribus: horum in negotiando tarditatem exprobare, atque ad maiora eo, compendia excitare cepit. Iensse quippe sibi artem professus est, qua breui ac compendio, sineque periculo, & navigatione, ditari ipsi amplissime, atque vel Mida, Cræsiq; diuitias nullo negotio superare possent. Idque ad oculum prompto se monstraturum experimento, si auri sibi nummi quindecim, boni, probatiq; ponderis praberentur. At illi protinus totidem libentissime erogarunt. Itaque acceptis ille numis, vnum quemuis ex mercatorum pedissequis ad se accersiri iubet: cui intranti

duobus tantum regalibus impensis: vade, inquit, in domum, quæ prima occurrat pharmacopola, à quo pete lapidem, qui Onastros appellatur, qui tanetsiviliioris sit pretij, tamen vt emas citius, totum impende. Quo abeunte heus, ait, ne longam nobis moram facias, ito recta ad eum, qui è regione porta maioris templi consistit, vidi quidem hesternò die eiusmodi lapides prostrare apud hunc; longè prestantiores quàm alibi. Astute namque ille rem omnem, ac perquam cautè prouenerat. Nam massam quidam auream triginta pondo auri probatissimi coegerat, eamque in modum lapidis compactam, varijs appingi fecerat, atque circumuestiri coloribus: quam eidem noto sibi pharmacopola, fortè doli conscio, lucrique participi, commendarat: data tessera, vt cuiuscumque petenti Onastrum lapideno quantulocumque oblato pretio exhiberet: vnde occurrenti pedisequo lapis est datus, atque ad manus Archichymista (dignus est enim hoc titulo) perlatus. Tum ille lapidem ostentans, ac sesquipedalia de corba proferens, iubet accendi fornacem, ollas educi, iustumenta apponi, quin lapidem inungere, laruarique, cepit. Demum oblatos sibi aureos dentibus premebat, post malleolis tundens, cum quadam tacita verborum interiectione, in ollam immittebat. Quibus rebus spectatorum oculos in se, non intentos modo: sed quasi colligatos tenebat. Ex quo illi, cæca duce charitia, lapidem curiose lustrare oculis, summo opere admirari, spe simul & expectatione accendi, hortarique se inuicem, neque cunctandum experimentum succlamabant. Tandem commistis aureo cum lapide aureis quoque nummis, vniuersa educta massa, excretrisque per ignem coloribus, iam non lapidem, sed aurum purum parum ipsa referebat. Quo illico per duos ex mercatoribus ad aurifices delata est, eaque probata satis triplum haberi inuenta est ex

A auro purissimo, atque astimatione primo. Quo nuntio allato donum, atque ocluso post se ostio: mira omnes exultare latitia, ac triumphare gaudio expetunt. Quare mutuo se imprimis iureiurando astringentes, ne cuiquam hominum hoc tantum arcanum reteregeant: protinus experimentum, quod plusquam pro comperto habebant, non denis amplius, centenisue, sed millenis, & eo plus aureis iterandum censuerunt. Tanque se totos Archichymista, tanquam alteri Plutoni pecuniarum Deo, deuotentes, precibus ab eo petierunt, vt millenis ab vnoquoque oblatis aurei experimentum geminaret: nam si succederet, iam non perhilitadas, sed per myriades ipsum deinde experturum. Quibus ille lentè, atque grandioribus quàm antea verbis respondens, tandem annuit: atque sub crepusculo vespertino ad se nummos, adduci iussit: succresque ad ipsum profecto quatuor aurorum millia allata: nam testimonio mihi sunt, qui adnumerarunt. Quos ille accipiens: atque ad preparandos eos integrum dari sibi diem petens, mercatores dimisit: statimque sub ipso noctis onticimo admissis equis, quos prapari iusserat, quàm celerrimè se in Galliam intulit, atque Lutetiam tandem tuus peruenit.] Hæc ille: finis non foret scribendi, si quæ singulis diebus talia contingunt, vellem persequi. Vtilius erit, quod reliquum est, & ad animæ salutem spectat, discutere.

QVAESTIO IV.

Licitane an illicita sit alchimia?

ROHIBITAM cēsuit Angelus de Clauasio, a sed id nullo iure probat, verum rationibus dumtaxat P. Valécia eò inclinât, vt saltem ratione circumstatiarum sit illicita & perniciofa:

in verb.
Alchimia

idem